

Förnyelse i EU:s fiskeripolitik – minimerade bifångster och förbud mot utkast

**Seminarium onsdag 23 november 2011; 13.00 – 17.15
Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, Grev Turegatan 16, Stockholm**

Arrangörer

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien,
Kungsfenan The Swedish Seafood Award samt Eksportutvalget for fisk

Sammanfattning

Jenny Jewert

Foto

Lennart Johansson (C) Eksportutvalget for fisk

Program

Moderatorer:

Katarina Veem, programdirektör Siwi och ledamot av KSLA

Fredrik Arrhenius, kansliråd Landsbyggsdepartementet samt adjungerad ledamot Kungsfenan

- 13.00 **Välkomna – inledning**
Birgitta Losman, regionråd, Västra Götalandsregionen/Kungsfenan
Åke Barklund, VD, KSLA
Terje E. Martinussen, administrerende direktør , Eksportutvalget for fisk,
- 13.10 **Discards in the European Union – the way forward**
Maria Damanaki, European Commissioner for Maritime Affairs & Fisheries.
- 13.40 **Sveriges syn på utkast**
Eskil Erlandsson, Landsbyggsminister, Sverige
- 14.00 **Hvordan forebygge og forhindre utkast av fisk?**
Norske erfaringer fra 25 år med utkastforbud
Lisbeth Berg-Hansen, Fiskeri- og kystminister, Norge
- 14.20 **Danmark om udsmid og fangstkvoteforvaltning**
Mette Gjerskov, Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri, Danmark
- 14.40 **Panelsamtal med ministrar och kommissionär samt frågor från publiken**
- 15.00 **Om utkast i Östersjön**
Ewa Milewska, vice ordförande Baltic Sea Regional Advisory Council, BSRAC
- 15.10 **Om utkast i Nordsjön**
Niels Wichmann, ordförande, North Sea Regional Advisory Council, NSRAC
- 15.20 **Erfarenhet från tillämpning av utkastförbud**
Yngve Kristiansen, kommandörkapten, Skvadronsjef i Kystvaktsskvadron Sør
- 15.30 **Kaffe**
- 16.00 **Yrkesfiskarna om utkast och utvecklingen av selektiva redskap**
Peter Olsson, Smögen och Tore Johnsson, Borgholm
- 16.10 **Fish Fight**
Film av Hugh Fearnley-Whittingstall
- 16.15 **Svenska kockar om utkast**
Mathias Dahlgren
- 16.25 **Svenska aktörer om utkast – paneldiskussion**
Pyry Niemi (s), Lars Tysklind (fp), Åsa Romson (mp), Staffan Danielsson (c), Irene Oskarsson (kd), Jonas Sjöstedt (v), Bengt-Anders Johansson (m), Leif Mannerström och Mathias Dahlgren samt Henrik Svenberg, ordförande SFR
- 17.00 **Slutsatser och rekommendationer grundade på diskussioner och föredrag**

Förnyelse i EU:s fiskeripolitik

– minimerade bifångster och förbud mot utkast

Utkast inom EU- vägen framåt

Maria Damanaki, EU-kommissionär med ansvar för havsfrågor och fiske

Att få stopp på utkast av fisk är en mycket viktig fråga för mig som kommissionär, men även för de nästan en miljon europeiska medborgare som har skrivit på en petition (begäran) om att förbjuda utkast. Detta folkliga engagemang är ett oerhört viktigt stöd i arbetet med reformeringen av den gemensamma fiskeripolitiken, CFP. EU:s fiskeripolitik har inte varit någon framgång, vilket är uppenbart för alla när hundratusentals ton mat går till spillo varje år genom att fisk kastas överbord. Enligt FN:s livsmedels- och Jordbruksorganisation, FAO, har nordöstra Atlanten det näst högsta utkastet i världen, med 1,3 miljoner ton fisk som kastas överbord varje år. I Nordsjön kastas 500 000 till 900 000 ton varje år, vilket motsvarar mat för mellan 200 000 och 400 000 människor. Att slänga denna mat är moraliskt fel, och särskilt bestickande mitt under en allvarlig ekonomisk kris.

Maria Damanaki, EU-kommissionär med ansvar för havsfrågor och fiske

Men det vore fel att skylla problemet med utkast på fiskerinäringen. De har bara anpassat sig till de lagar och regler som institutionerna inom EU har beslutat om. Det är vi beslutsfattare som har drivit fram utvecklingen. Glädjande är emellertid att det finns minst 70 olika initiativ för att minska utkastet. Att förlita oss på dessa frivilliga initiativ räcker dock inte. De positiva initiativen är ojämnt spridda inom EU, och de har inte heller lyckats övertyga allmänheten och konsumenterna om att EU:s fiske har blivit uthålligt. Om utkastet skulle regleras på frivillig basis, skulle det också drabba de mest framsynta yrkesfiskarna, som redan använder selektiva redskap och är skickliga på att fånga de kommersiellt intressanta arterna. Samma regler för alla yrkesfiskare är enda vägen framåt. När världens befolkning växer och efterfrågan på fisk ökar är det särskilt viktigt att EU har ett hållbart utnyttjande av havets resurser.

Men förändringen kan inte ske över en natt. Kommissionen förslag är att gradvis fasa ut utkastförbudet. Det blir en stor utmaning att kontrollera och implementera denna politik. Medlemsstaterna måste se till att yrkesfiskarna har kvoter för de fiskar som de faktiskt fiskar. Fiskeindustrin måste ta fram de bästa redskapen för att undvika att ta upp för unga fiskar eller fel arter. Teknikutvecklingen måste stöttas med gemensamma resurser. All fisk måste landas och räknas av mot kvoterna. Den landade fisken måste tas omhand. Den fisk som inte passar som mänsklig föda, ska malas till fiskmjöl, utan att ge upphov till en ny lukrativ fiskmjölsmarknad, för då minskar incitamentet att minimera bifångsterna. En lyckosam implementering kräver samverkan med industrin. Nästa vecka kommer jag att presentera ett förslag om en ny fond, som kan finansiera köp av selektiva redskap och stötta innovationer på detta område, inklusive marknadsinitiativ som ökar efterfrågan på

okända fiskarter. Media kan spela en viktig roll för att nå ut med information om att fler arter än torsk är god och bra mat.

I Sverige är ni övertygade om att förbud mot utkast är bra. Så ser inte opinionen ut i alla medlemsländer. Att övertala övriga EU-medlemmar blir ett riktigt sisyfosarbete, och det gäller att skapa en kritisk massa i ministerrådet. De nordiska staternas initiativ är av avgörande betydelse i detta arbete och jag stödjer det till fullo. Jag behöver er hjälp för att reformera fiskepolitiken. Uttryck era åsikter tydligt. Vi måste tillsammans utplåna idén om att fisk är en oändlig resurs.

Sveriges syn på utkast

Eskil Erlandsson, Landsbygdsminister, Sverige

Utkast av fisk har blivit en symbol för den gemensamma fiskeripolitikens misslyckande. Både fiskare och konsumenter vänder sig mot att enorma mängder fisk kastas bort. Det är ett sådant oerhört slöseri med en matresurs, och än värre blir det när man betänker att det sker på fiskebestånd som är överfiskade. Men nu finns ett tydligt politiskt fönster för förändring i samband med reformeringen av den gemensamma fiskeripolitiken.

Flera av mina kollegor frågar emellertid hur ett utkastförbud ska gå till i praktiken

och när det är möjligt att införa. Visst är det en mängd frågor som måste lösas innan vi kan införa ett utkastfritt fiske inom EU. Det är ingen enkel sak att uppnå det vi eftersträvar. Men alternativet – att inget göra – är uteslutet. Det är dags för EU att bevisa att det är möjligt att ändra på dåliga vanor och att ta ett stort steg mot ett uthålligt fiske.

Jag är oerhört nöjd över att mina kollegor från Danmark och Norge tillsammans med mig idag har gjort ett uttalande om att utkast av fisk ska förbjudas i Skagerack från första januari år 2013. Vi hoppas att detta kan bana väg för ett utkastförbud i alla EU-länder. Jag är också glad över att kommissionen har föreslagit ett förbud mot utkast inom det pågående reformarbetet. Norge har en central roll som samarbetspartner i arbetet med att utveckla ett hållbart fiske inom EU, och EU:s fiskeavtal med Norge har redan påverkat den gemensamma fiskeripolitiken i positiv riktning. Från svenskt håll tror vi däremot inte att frivilliga och gradvisa system är framgångsrika i den här frågan. Det är viktigt med både morötter och piskor som tillsammans leder till förändringar av beteende, värderingar och redskap inom fisket. Förbud som införs samtidigt för alla fiskarter är mer trovärdigt och transparent än ett gradvist system, där vissa fiskar får kastas ut. Samtidigt handlar det om att ställa om redskapsutveckling, marknad och fiskerikontroll till ett helt nytt system, där alla fiskar som bringas upp ur havet ska iland.

Men utkastförbudet får inte bli en papperstiger, som är omöjligt för yrkesfiskarna att efterleva. Så vilka förändringar krävs för att yrkesfiskarna ska kunna leva upp till ett utkastförbud? För det första vore det bra med en regional förvaltning, eftersom förutsättningarna för fisket varierar inom unionen. Dessutom vore det bra att reglera fångsterna istället för landningarna. Idag är skillnaderna stora mellan vad som fångas och vad som landas. För att kunna göra detta måste det internationella havsforskningsrådet, ICES, ta fram ny rådgivning, där bifångster inkluderas i fångstkvoterna. Denna förändring minskar inte fiskeridödligheten på kort sikt. Men på längre sikt kommer forskarna få en

Sveriges landsbygdsminister Eskil Erlandsson

bättre uppskattning av vad som faktiskt fångas, och därmed på ett effektivare sätt kunna använda kvoterna som instrument för ett mer hållbart nyttjande av fiskeresursen. Ytterligare en viktig komponent är att stödja utvecklingen av selektiva redskap. Yrkesfiskarna kommer själva att göra mycket för att undvika bifångster – genom val av fiskeplats, fisketid och redskap.

Utkast är en nyckelfråga att lösa i det kommande reformeringsarbetet av den gemensamma fiskeripolitiken. Men det är inte den enda. Vi måste också ha långsiktiga förvaltningsplaner för fler fiskarter och ökat regionalt inflytande utifrån de förutsättningar som råder i de olika havsbassängerna inom EU. Vi behöver dessutom få bort överkapaciteten inom fiskeflottan, och se till att fiskeripolitiken går hand i hand med andra områden, inte minst utvecklings- och miljöpolitiken.

Hur förebygga och förhindra utkast av fisk? **Norska erfarenheter från 25 år med utkastförbud**

Lisbeth Berg-Hansen, Fiskeri- och kustminister, Norge

Norge exporterar fisk till 150 länder, och varje dag serveras 38 miljoner måltider med "sjömat" från Norge. Norge må vara en liten nation mätt i befolkningmängd och landareal, men med havsområdena inkluderade är Norge den 15:e största nationen i världen. Sjömat är en dyrbar resurs, och på senare tid har konsumenterna börjat ställa allt högre krav på att fisken ska vara hållbart fiskad. Fisk är mat och vi kan inte acceptera att den kastas ut. Fundamentet för norskt fiske är hållbar förvaltning.

Lisbeth Berg-Hansen, Fiskeri- och kustminister, Norge

Norsk fiskeriförvaltning är baserad på bästa tillgängliga kunskap från det internationella havsforskningsrådet, ICES, och vårt eget havsforskningsinstitut. Förvaltningen är baserad på försiktighetsprincipen och en ekosystemansats. Lite förenklat kan man säga att följande faktorer bör vara på plats för att åstadkomma en hållbar förvaltning: 1) Förståelse för ekosystemet 2) Effektiva regleringar 3) Kontroll och sanktioner. Kärnan i resursförvaltningen är att Norge behandlar alla viktiga faktorer i ett sammanhang. Strukturomvandlingen inom fiskerinäringen är kopplad till fiskerikapaciteten, som hänger samman med lönsamheten, som hänger samman med resurstillgången. Politiken har varit framgångsrik och vi kan nu skörda frukterna av vår förvaltning.

Fiskeriförvaltning är i hög grad en internationell fråga. Norge är beroende av att EU förvaltar sina havsresurser på ett klokt sätt, likväl som EU är beroende av att Norge har en god förvaltning. Multilaterala avtal är nödvändiga för en god förvaltning av gemensamma fiskebestånd. Därför är också reformen av EU:s fiskepolitik viktig för Norge, och vi välkomnar kommissionens förslag om ett utkastförbud. I det långa loppet blir det en win-win för både fiskeindustrin och fiskebestånden.

Reformförslaget pekar också på behovet av att reducera fiskeflottans överkapacitet inom EU, något som Norge har arbetat mycket med. För att anpassa den norska fartygsflottan till fiskebestånden har Norge utnyttjat ett system med marknadsmekanismer. Fiskekvoterna är inte ett papper som går köpa och sälja, utan är knutna till ett fartyg. Om en fiskare köper loss kvoter från ett annat fartyg, så måste fartyget utan kvoter huggas upp.

Det har varit ett smärtsamt och effektivt sätt att bli kvitt fartyg, samtidigt som de kvarvarande yrkesfiskarna har fått större fiskerättigheter.

Under 1980-tal skedde en dramatisk nedgång i torskbestånden, bland annat på grund av de omfattande utkast som då var tillåtna. För att skydda återväxten av en stark årskull beslutade den dåvarande fiskeministern, trots skepsis från många håll, år 1987 om det första utkastförbudet i Norge. Förbudet fick snabbt effekt, och utvidgades successivt med fler arter. Enligt den nya havsresurslagen, som infördes år 2009, måste all fångst föras iland.

Utöver utkastförbudet har Norge lagt stor vikt vid att reglera fiskerinäringen så att risken för oönskade bifångster minimeras. I trålfiske har sorteringsrist varit ett obligatoriskt krav sedan 1994, kombinerat med regler för maskstorlekar som bidrar till att minska oönskad bifångst och småfisk. Fiskaren måste bruka selektiva redskap och fartyg måste flytta till nya fiskeområden om inblandningen av småfisk blir för stor. Yrkesfiskaren måste ha ett kvotunderlag som passar till förväntad fångst. Stängning av fiskeområden har också utnyttjats de senaste 30 åren, vilket har haft stor betydelse, särskilt för utvecklingen i Barents hav. Enligt en nyligen publicerad forskningsstudie har utkastförbudet varit positivt för fiskerinäringen. Vinsten minskade kort efter förbudets införande, men numera är den norska fiskeflottan en av de mest lönsamma i världen.

Om utkast och fångstkvotförvaltning

Mette Gjerskov, minister för livsmedel, lantbruk och fiske, Danmark

Utgångspunkten för många av oss i dag är en gemensam kärlek till havet, och denna känsla ska vi ta tillvara. Vi ska fortsätta att leva av fiske, men ett uthålligt fiske. Danmark har en ny regering sedan en månad tillbaka, en regering som har lagt fram världens grönaste regeringsförklaring. Vi tror att framtidens arbetsplatser skapas genom en grön omställning av samhället.

Idag är en historisk dag. Danmark, Norge och Sverige har beslutat om förbud mot utkast av fisk i Skagerack från 1 jan 2013. Uthålligt fiske är bra både för fiskebestånd och för fiskerinäringen. Utkast är ett problem vi själva skapat, och det innebär att det är ett problem vi själva kan lösa. Jag menar att utkast är helt oacceptabelt och att det ska stoppas. Fisken är vår gemensamma resurs. För näringen handlar det om att säkra tillgången av en resurs även för kommande generationer. För konsumenterna är det entydigt. De efterfrågar hållbart producerad fisk. Från politikernas perspektiv är det också entydigt. Jag kan inte acceptera att gemensamma resurser går till spillo.

Vår kommissionär har lagt fram ett förslag med utkastförbud, fångstkvotmodell och övervakning med kameror ombord på fartygen. Jag är helt enig med kommissionens förslag. När yrkesfiskaren blir bedömd för sin totala fångstkvot skapar det incitament för att bara landa kommersiellt gångbar fisk. Fiskaren kan äntligen få utdelning för sin kompetens. Istället för en kamp mellan fiskaren och fiskerikontrollen, blir det en kamp mellan fiskaren och havet. Det handlar om att fiska vid rätt tidpunkt, på rätt plats, med rätt redskap. De mest kompetenta fiskarna kommer att tjäna pengar.

Mette Gjerskov, minister för livsmedel, lantbruk och fiske, Danmark

Jag vill också uttrycka mitt stöd till kommissionens förslag, vad gäller selektiva redskap och teknisk utveckling. Utkastförbudet är en viktig politisk signal till omvärlden om vilken väg EU önskar att gå. Men utkastförbud är inte något som Danmark och Sverige kan införa själva. Det krävs att EU ändrar sin lagstiftning. Danmark är ordförandeland för EU första halvåret 2012. Jag kommer att göra vad jag kan för att en modern fiskeripolitik ska införas.

Panelamtal med ministrar och kommissionär samt frågor från publiken

Moderator Katarina Veem inledde med att be kommissionär Damanaki utveckla vad ”utkastfrågan” betyder i det stora politiska spelet om en ny fiskepolitik inom EU.

Maria Damanaki:

Vad som är uppmuntrande är att ministerrådet har konstaterat att kommissionens förslag är en bra bas för vidare diskussioner. Men vi har fått reaktioner mot de flesta av detaljerna i förslaget. Men jag är optimistisk om att vi ska ha ett nytt förslag godkänt av ministerrådet och parlamentet under slutet av nästa år.

Moderator Fredrik Arrhenius, kansliråd Landsbyggsdepartementet:

Hur ska övriga medlemsstater inom EU övertygas om att utkastförbudet är bra?

Mette Gjerskov:

Ja, hur bedriver man politik? Man förklarar, dokumenterar och förklarar lite till. Man talar om havet och dess betydelse för biodiversiteten. Och sen ser man till att ha koll på finanserna, och så trycker man på.

Eskil Erlandsson:

Vi kan övertyga genom exemplets makt, till exempel från Norge, Danmark och Storbritannien. Ingen vill vara emot ett gott exempel.

Henrik Svenberg, ordförande i Yrkesfiskarnas riksförbund, SRF:

Det norska utkastförbudet är ju inte ett absolut förbud mot alla typer av utkast. Det finns fyra undantag. Hur hanterar ni de undantag som medges i praktiken? Skadad fisk kan slängas överbord, exempelvis.

Lisbeth Berg-Hansen:

Ett förbud är inte nog, Vi har försökt hitta en reglering som gör det möjligt för yrkesfiskarna att fortsätta vara fiskare. Det är inte lätt, men det krävs en uppsättning av regler för att minimera fångst av oönskad fisk.

Axel Wenberg, tidigare generaldirektör för Fiskeriverket, nu fri debattör:

Fiskerinäringen är bäst lämpad att ta fram de tekniska lösningar som krävs när ett utkastförbud införs. Men yrkesfisket är inte en kapitalstark bransch som bilindustrin, till exempel. Fiskerinäringen behöver stöd för att utveckla de nya metoderna. Hur ska politikerna stimulera denna process?

Maria Damanaki

Vi behöver diskutera med fiskerinäringen och ge ekonomiska incitament för att använda ny utrustning, ny teknik och för utveckling av innovationer. Jag tänker samarbeta med kommissionären för forskning och innovationer, och skapa program för att

kommersialisera nya idéer. Det är viktigt att inte tappa bort det småskaliga fisket och dess behov. Det industrialiserade fisket är alltid representerat och aktivt.

Bengt-Anders Johansson, riksdagsledamot och vice ordförande i miljö- och jordbruksutskottet:

Vilken var den största svårigheten när utkastförbudet skulle implementeras i Norge? Vad kan vi lära av Norge?

Lisbeth Berg-Hansen:

Utkastförbudet infördes långt före jag arbetade med dessa frågor. Men jag tror att den största utmaningen för det norska fisket var att minska fartysflottan och antalet yrkesfiskare. Ny teknik var enklare att införa. Utkastförbudet var sammanlänkat med många andra stora förändringar.

Inger Näslund, WWF Sverige:

Hur ska de små fiskarna hanteras? Finns det inte en risk att en ny marknad öppnas för småfisk, som aldrig borde ha landats? Hur kommer det att påverka överfisket?

Maria Damanaki:

Vi kommer inte tillåta att en ny marknad för juvenil fisk växer fram. Yrkesfiskarna kommer inte att få ett bra pris för den fångst som används som fodermjöl. Idén är att fiskaren landar allt och han säljer allt som är tillåtet att sälja. Resten, som han inte får slänga bort, kommer enbart ges en låg kompensation för hanteringen. Fiskarna måste använda selektiva redskap. Bara fisk som verkligen överlever får slängas tillbaka.

Professor Fernholm, Naturhistoriska riksmuseet:

För tre veckor sedan representerade jag Sverige i förhandlingar om marina resurser kring Antarktis, främst krill och fisk. USA lade fram ett mycket bra förslag mot hajfensfiske. EU-länderna kunde inte stödja det, eftersom lagstiftningen ännu inte var på plats i Bryssel. Det var mycket pinsamt. Hajfensfiske är enligt min mening ett vidrigt exempel på utkast. Mina frågor till kommissionären: är hajfensfiske utkast och när kan vi få en anständig EU-lagstiftning på detta område?

Maria Damanaki:

Vi har redan genomfört det. I förrgår lade kommissionen ett förslag som innebär ett totalt förbud mot hajfensfiske. Men parlamentet och ministerrådet måste förstås acceptera förslaget. Det är troligt att så kommer att ske.

Jacob Hagberg, Stiftelsen Baltic Sea 2020:

Hur ser möjligheten ut att få till ett utkastförbud i Östersjön?

Eskil Erlandsson: Vi får hoppas att arbetet i Skagerack blir framgångsrikt och att vi på så vis får ett gott exempel att lyfta fram. Vi hoppas på ett förbud inom hela EU, och då behöver vi inte behandla Östersjön separat.

Sture Hansson, fiskebiolog, Stockholms universitet:

Vilka är argumenten mot ett utkastförbud? Vi behöver förstå argumenten mot ett förbud för att kunna argumentera för.

Maria Damanaki:

Många förespråkar ett arbete mot utkast som bygger på frivillighet. De säger att de inte redo än, och undrar vad de ska göra med allt som landas. Hur ska unga fiskar hanteras?

Blir det en marknad för juvenila torskar? Om vi ändå måste landa allt, då minskar kanske motivet för att arbeta mer selektivt. Ingen säger att det är bra att slänga fisk. De har starka argument, och vi har ett demokratiskt system, vilket innebär att vi måste respektera alla argument.

Niki Sporning, Fiskesekretariatet:

Inkluderar det norska utkastförbudet även icke-kommersiella arter?

Lisbeth Hansen-Norge:

Ja, vi har ett totalförbud mot utkast i Norge, som inkluderar alla arter.

Maria Damanaki:

Kommissionens förslag täcker bara kommersiella arter, till att börja med. Det är mer krävande att implementera ett utkastförbud när fisket är mixat och yrkesfiskarna fångar många olika arter. Det är därför jag inte är beredd att avge en massa löften. Vi har en hel del problem kvar att lösa. Det är därför kommissionen föreslår en gradvis implementering av frågan, och att inte förbjuda alla typer av utkast på en gång.

Om utkast i Östersjön

Ewa Milewska, vice ordförande Baltic Sea Regional Advisory Council, BSRAC

BSRAC skapades år 2006 och omfattar en mångfald av intresseorganisationer med anknytning till Östersjön. Huvudsyftet med organisationen är att ge råd till kommissionen och de olika medlemsstaterna om den gemensamma fiskeriförvaltningen i Östersjön. Med representanter för både handel, fiskerinäring och miljöorganisationer brukar det vara svårt att nå enighet inom BSRAC. Men vad gäller utkast är organisationen enig. Vi stödjer kommissionens förslag om ett

Utkastförbud. BSRAC tror dock inte att ett utkastförbud kommer att få slut på utkastet helt och hållet. Nyckeln till att åtgärda utkastet är snarare att använda ett mer selektivt fiske. Yrkesfiskarna måste undvika fångstmetoder som leder till stora bifångster. Att fånga stora mängder oönskad fisk är inte hållbart. Vad gäller bevakningskamerorna på fartygen vill BSRAC se resultat från experiment innan vi uttalar en bestämd åsikt. Nyckeln till framgång med den nya fiskepolitiken som ska utvecklas är att involvera fiskerinäringen. Det gäller att hitta praktiska lösningar.

BSRAC uppskattar att organisationen tidigt fick ta del av kommissionens förslag till utkastförbud, och ser det som ett gott exempel på förankringsarbete. Under en workshop i Stockholm år 2011 arbetade BSRAC med fokus på praktiska frågor kring fångstredskap och selektiva metoder. BSRAC tog fram konkreta förslag för att bland annat förbättra Östersjötrållarnas selektivitet. Vi välkomnar kommissionen att återkomma till oss och ta del av den ”roadmap” för ett mer selektivt fiske som vi utvecklade under mötet i Stockholm.

Ewa Milewska, vice ordförande Baltic Sea Regional Advisory Council, BSRAC

Om utkast i Nordsjön

Niels Wichmann, Ordförande, North Sea Regional Advisory Council, NSRAC

Tyvärr måste jag uttrycka min besvikelse över att ministrarna redan har lämnat mötet, innan alla andra har hållit sina anföranden. Vi kan aldrig nå dem. Inom NSRAC har vi inte nått konsensus om ett utkastförbud. Vi väntar fortfarande på fyra dokument från kommissionen, innan vi fattar beslut. Ett utkastförbud skulle omfatta åtta EU-länder plus Norge med gemensamma bestånd, men olika regler. Och det låter som om vi kommer att fortsätta att ha olika regler. Jag tror nämligen inte att den norska ministern hade rätt när hon sa att all fisk måste landas i Norge.

Niels Wichmann, Ordförande, North Sea Regional Advisory Council, NSRAC

Alla har hittills mest talat om torsken. Men i Nordsjön har vi 53 kommersiella arter. Vi har verkligen ett mixat fiske, precis som i Medelhavet. Vi kan därför inte skapa en politik för enbart en art. Inom NSRAC har vi också en väldigt varierad flotta av fartyg, från små till stora, med olika typer av fångstredskap. Under de senaste tio till femton åren har fartygsflottan minskat dramatiskt i Nordsjön. Överkapacitet är inget problem längre i Nordsjön. Utkasten har minskat mycket i Nordsjöområdet, och de utkast som fortfarande sker, är sådana som vi måste göra för att följa befintlig lagstiftning. Det gäller utkast av för små fiskar och de arter som vi inte har kvoter för att få landa och sälja. Det är lagen, som den ser ut nu. Men vi behöver förstås ändra på den.

Kommissionär Damanika nämnde ett sjuttioal pågående projekt för att minska utkast inom union. Jag har en lista på 500 projekt som danska fiskare har genomfört de senaste femton åren för att minska utkast. Ingen vill ha utkast. Utvecklingen av redskap och fiskeförvaltningsmetoder har varit omfattande de senaste åren. Det hörs ofta att det behövs bättre fiskedata, men vad som krävs är bättre möjligheter att behandla alla data. De vetenskapliga råden är de bästa tillgängliga, men är inte alltid korrekta. Vi måste komma ihåg att fisk är svårt att räkna. Fiskar äter varandra och rör sig över stora områden. Det är därför svårt att separera fiskebestånden som rör sig mellan Skagerack och Kattegatt. Hur blir reglerna för den båt som rör sig mellan Kattegatt och Skagerack?

Nordsjön har varit experimentområde för EU:s fiskepolitik under en lång period. Yrkesfisket blir koncentrerat till färre och färre områden, på grund av olika naturskyddsområden (Natura 2000), olje- och gasprojekt, vindkraftparker och kommersiell trafik, med mera.

Vi inom NSRAC säger förstås ja till en maximal minskning av utkast. Men behöver vi omfattande dokumentering och kameror på fartygen? Hur gör de i Norge? Vi säger också ja till en regional förvaltning, och det måste vara en bottom-up-process. Involvera sektorn.

Vad kommissionen vill åstadkomma på några år tog det Norge 25 år att organisera. Flera tekniska frågor kvarstår. Vad ska vi göra av den landade oönskade fisken? Vi talar mycket om maximalt hållbart uttag (maximal sustainable yield, MSY) och att vi måste uppnå detta till år 2015. Men kom ihåg, att utkast är inget hinder för att nå MSY. Och ett fiske helt utan utkast är en illusion. Trots förbudet i Norge förekommer fortfarande visst utkast.

Norska kustbevakningens erfarenhet av utkastförbud

Yngve Kristiansen, Kommendörkapten, Skvadronsjef i Kystvaktsskvadron Sør

Kustbevakningen är den norska statens myndighet för övervakning och kontroll av fiskenäringen. Vi använder 70 procent av arbetstiden till fiskeri- och resurskontroll. Vi tror att vår verksamhet har bidragit till en attitydförändring i synen på utkast. Färre yngel blir dumpade och fartygen väljer att gå till områden där det inte finns så mycket småfisk. Yrkesfiskarna använder mer selektiva redskap. Men på operativ nivå önskar vi förstås att utvecklingen av både regelverk och redskap hade nått ännu längre.

Yngve Kristiansen, Kommendörkapten, Skvadronsjef i Kystvaktsskvadron Sør

Grunden för vårt arbete är Fiskeridirektoratets och kustbevakningens strategiska riskvärdering, med fokus på arternas sårbarhet. Vi kombinerar alla våra erfarenheter för att bedöma vilket fiske som riskerar att orsaka mest utkast. Vi försöker ta reda på vilka områden, tidpunkter, arter, typer och nationalitet av fiskefartyg som är förknippade med utkast. Vi använder elektronisk övervakning i dialog med "Fishing monitoring" system (FMS) i Bergen. Men viktigast är att vara på plats med fiskeriinspektörer på fartyg, i flyg och helikoptrar. Mest används de havsgående fartygen. Enskilda fartyg har tilldelats ett övergripande ansvar för en viss typ av fiske för att kunna hålla en hög nivå på kontrollarbetet.

Vi lägger stor vikt vid utbildning och certifiering av fiskeriinspektörer. Alla operativa officerare inom kustbevakningen får en utbildning i fiskerikontroll, oavsett vilken plattform de ska jobba inom. Vi utbildar också personal inom fiskeridirektoratet, polisen och luftfartsverket. Vi har goda erfarenheter av bevakningsarbete med flyg och helikopter. Men det är en förutsättning att det finns erfarna inspektörer på flygmaskinerna, som observatörer eller fasta besättningsmedlemmar.

I Sydnorge har vi ett samarbete med Kustverket och oljeindustrin om användning av flyg, som ger oss full nattkapacitet. Vi har också ett samarbete med luftförsvaret, framför allt i Barents hav och runt Svalbard. Vad gäller ytterligare detaljer runt övervakningen, så går vi till kända problemområden vid väl valda tillfällen. Lokalkunskap är avgörande. Områden med mycket småfisk betyder ofta mycket bifångst som ger dåligt betalt. Där är risken för utkast stor. Kunskap om de enskilda fartygen och deras kvottilldelning är också viktig. Vi ser till allt tas ombord eller pumpas över till en kamratbåt.

I områden där vi registrerar mycket småfisk kan Kustbevakningen etablera områden där särskilda regler gäller för att få fiska. När vi upptäcker utkast försöker vi alltid ta reda på orsakerna till dumpningen. Vi är inte ute efter att fånga fartyg som oavsiktligt tappar fisk. När vi kontrollerar en båt kontrollerar vi hur rapportering, rutiner och dagboksföring fungerar på båten. Det är inte mängden dumpad fisk som avgör påföljden, utan orsaken till utkastet. Det kan fort bli tusenlappar i böter. Men trots att Norge satsar stort på fiskerikontrollen, så är det omöjligt att ha en hundra procentig kontroll över hela kust- och havsområdet.

Vår erfarenhet är emellertid att mer av fisken tas tillvara, att yrkesfiskarna förbättrat sina arbetsrutiner och fiskemönster. Färre fartyg blir tagna nu, än när vi startade. Men det kan förstås bero på att yrkesfiskarna har blivit smartare än vi.

Yrkesfiskarna om utkast och utvecklingen av selektiva redskap

Tore Johnsson, yrkesfiskare från norra Öland

Från yrkesfisket motsätter vi oss inte ett regelverk om utkastförbud i Östersjön. Men Östersjön har betydligt färre arter än Västerhavet. Därför är det viktigt att göra ett grundligt arbete om vad som ska ingå i ett regelverk om utkastförbud. Det kan gälla allt från biologiska behov till tekniska lösningar för fiskeredskap. Det behövs, liksom i Norge, undantag för fisk som överlever vid återutsättning, och för fisk som är för skadad, mager eller undermålig av andra skäl. Det kan inte vara tanken att fisk som kan överleva när den släpps tillbaka, som gädda, piggvar och abborre ska tas iland? Och till vad ska vi använda den landade bifångsten?

Sverige bör inte införa ett utkastförbud ensamt, utan tillsammans med övriga länder runt Östersjön. Alla minns det ensidiga stoppet Sverige försökte införa för torskfisket, och den förvirring det ledde till, utan nämnvärt resultat för fiskebestånden. Vi behöver ett system för Östersjön som bygger på trovärdighet. Målet måste vara att fisket ska finnas kvar, under nya förutsättningar. Och vi bidrar gärna till det.

Tore Johnsson, yrkesfiskare från norra Öland

Peter Olsson, Smögen

För 15 år sedan tog jag ut journalister på båtarna, för att visa vad vi höll på med. Vi fick skulden för utkastet. För 15 år sedan ringde jag till Fiskeriverket och berättade att ”nu står torsken och leker mellan Sverige och Danmark, på gränsen mellan Skagerack och Kattegatt”. Jag bad på mina bara knän: stäng området. Hur hade bestånden sett ut i dag, om Fiskeriverket hade gjort som jag sa? Men Fiskeriverket hade tyvärr ingen laglig rätt att stänga fisket.

Vi är inte emot ett utkastförbud. Men en holländsk undersökning visar att 90 procent av plattfiskarna överlever ett upptag. Ska jag ta iland dem och döda ännu mer fisk än vad jag behöver? Detsamma gäller havskräftan. Norge har omnämnts som det goda exemplet idag. Men i Norge finns inget totalt utkastförbud. Här är listan med alla undantag. Jag skulle behöva en veterinärutbildning för att avgöra vilka fiskar som ska kastas tillbaka och vilka som ska landas.

I Norden finns nog världens duktigaste fiskeribransch. Det vi tar iland och i vanliga fall kastar, kan processas, frysas eller läggas på burk. Denna förädlade, proteinrika mat skulle kunna skickas till tredje världen. Låt oss göra gott på två ställen. Det är inte omöjligt och det är inte naivt. Det fördärvar heller ingen marknad på hemmaplan. Jag hoppas att det finns politiker som vill ta tag i den frågan.

Fish fight

Ett avsnitt av Hugh Fearnley-Whittingstall film ”Fish fight” visades.

Svenska kockar om utkast

Mattias Dahlgren, kock

Många av er passerar säkert en livsmedelsbutik senare idag. Förmodligen kommer inte utbudet i fiskdisken att vara så stort, kanske fyra till fem fiskar. Knappast någon av er kommer att mötas av en överraskning. Finns det ens färsk fisk? Tyvärr finns en stor rikedom av fisk som aldrig kommer fram till konsumenterna. När jag för fem år sedan öppnade två nya restauranger på Grand hotel i Stockholm ville jag införa ett nytt sätt att arbeta. Jag inledde en djupare dialog med flera leverantörer, producenter och även direkt med folk som fiskade. Det var intressant att få reda på hur många fiskarter som aldrig når butikerna. För att utnyttja denna resurs krävdes det en större flexibilitet från oss kockar.

Vår ambition är att ta tillvara den fångst som finns för säsongen. På detta sätt har vi kommit i kontakt med fjärsing, vilket är en alldeles fantastisk matfisk. Svensk bläckfisk och platträkor är också utsökt goda. Ett problem är att handlare tänker att ”det är nog ingen som vill ha den här ovanliga lite nya fiskarten”, för att det är så svårt att laga till den. Vad som skulle behövas är lite handfasta tips till vanliga konsumenter om hur fisk kan lagas till.

I Sverige behöver vi bli bättre på att dela erfarenheter mellan generationer. I Spanien finns till exempel TV-program där vanliga människor, ofta äldre damer, får berätta om hur de lagar den lokala maten, och hur de tar tillvara råvarorna i just den region de lever i. Sådant finns det inte mycket av i Sverige. Där kan vi bli bättre. I Sverige talar vi ofta om hur nyttig fisk är. Men fisk och skaldjur är också väldigt gott. Det vore roligt om vi kommunicerade även detta. Det viktigaste för mig som kock och matlagare är de goda, hållbart producerade råvarorna. Som kock kan jag visa att det finns en mångfald av råvaror och att de smakar gott. Som vanlig konsument kan ni börja med att prova något nytt på restaurang och sedan försöka laga till det hemma.

Svenska aktörer om utkast – paneldiskussion

Pyry Niemi(s), Lars Tysklind (fp), Åsa Romson (mp), Staffan Danielsson (c), Irene Oskarsson (kd), Jonas Sjöstedt (v), Bengt-Anders Johansson (m), Mathias Dahlgren (kock) och Henrik Svenberg, ordförande SFR

Moderator Fredrik Arrhenius

Hur resonerar miljö- och jordbruksutskottet kring frågan och arbetar för att minska utkastet?

Bengt-Anders Johansson (m):

Det är viktigt att frågan har kommit upp på agendan. Vi har talat om denna fråga i många år. Regeringen kommer att lägga ett förslag till riksdagen inom ramen för EU:s fiskepolitik och det är upp till oss att se till att det blir en majoritet i riksdagen för förslaget. Men vi måste komma ihåg att vi är en minoritet i EU-samarbetet.

Fredrik Arrhenius

Vad är viktigast för att få igenom ett bra reformförslag för Sverige?

Staffan Danielsson, (c)

Det är en viktig och bra dag och roligt med de tre ministrarnas förslag. Men vad som är viktigt i alla fiskeriförhandlingar inom EU är att få resultat, och att få sitta med vid

Fr. vänster: Moderatoren Fredrik Arrhenius, Bengt-Anders Johansson (m), Irene Oskarsson (kd), Henrik Svenberg, ordförande SFR, Lars Tysklind (fp), Jonas Sjöstedt (v), Åsa Romson (mp), Mathias Dahlgren (kock) Staffan Danielsson (c), och Pyy Niemi(s).

förhandlingsbordet. Det tycker jag att Eskil Erlandsson och den svenska regeringen har visat. Det är möjligt att vara med i dialogen och påverka besluten i rätt riktning.

Moderator Fredrik Arrhenius

Hur förhåller sig Sveriges riksdag till frågan om utkastförbud?

Irene Oskarsson (kd)

Vi är rörande eniga om att utkast är någonting vi inte vill se. Men sedan har vi varit lite oense på marginalen om hur ett förbud ska genomföras. Den här dagen har gett alla läger mer ammunition i den diskussionen. Det finns en problematik att lösa efterhand och som ska hanteras på gemensamhetsnivå.

Moderator Fredrik Arrhenius

Hur ska man förankra förslaget om ett utkastförbud hos näringsutövarna?

Henrik Svenberg, ordförande SFR, Yrkesfiskarnas Riksförbund:

Det bygger på att man hittar tekniska lösningar så att politiken blir genomförbar. Och ska man nå några resultat måste man ha näringen med sig, så att alla som blir berörda av detaljerade regleringar förstår syftet med beslutet och kan genomföra det. Alla våra fiskande medlemmar säger att de gärna genomför ett utkastförbud, men det måste ske i rätt ordning, på rätt platser och med rätt redskap.

Moderator Fredrik Arrhenius

Vad tycker du om Skageracköverenskommelsen, Lars Tysklind?

Lars Tysklind (fp):

Det är ett mål som alla är eniga om. Det finns inget som upprör människor så mycket som utkast. Alla är eniga om att det ska genomföras, men exakt hur det ska gå till är lite osäkert. Men det är viktigt med ett underifrånperspektiv. Kunskapen finns hos näringen. Är det så att vissa arter överlever, så får vi ta med det i processen. Bara för att det politiska budskapet är tydligt, betyder det inte att näringen inte ska få påverka processen.

Moderator Fredrik Arrhenius

Hur ska konsumenten se på detta med ovanliga fiskar?

Mathias Dahlgren (kock)

Om vi aldrig tar fram mångfalden, så kommer konsumenterna aldrig att handla den. Matlagning som man kan läsa om i tidningar är ofta tekniskt komplicerad. Vi måste försöka lära människor hur man kokar eller steker en fisk. Det är inget mysterium.

Moderator Fredrik Arrhenius

Hur ska man kompensera fiskaren för bifångsten som inte går att sälja på marknaden för humankonsumtion?

Jonas Sjöstedt (v)

Här finns ett moment 22. Om man kompenserar yrkesfiskaren för mycket minskar ambitionen att anpassa redskap och fiskemetoder för att minska bifångsterna. Det finns många goda ambitioner med EU:s fiskeripolitik, men jag skulle ändå vilja att ett enskilt land ska ha rätt att ha strängare regler än EU, om man bedömer att det är vad bestånden kräver.

Moderator Fredrik Arrhenius

Hur ska man kontrollera att fiskar inte slängs över bord?

Åsa Romson (mp)

Hur får vi en reform som i praktiken fungerar för yrkesfiskarna? Som inte innebär att vi fiskar ut bestånden igen? Vi tycker att alla arter ska landas för att få kunskap om hur fiskemetoderna påverkar ekosystemen och hur vi därmed kan anpassa fiskemetoderna. Det är naturligt att vi kopplar fiskerättigheterna till kunskapskrav, utbildningar, fiskekort och bygger in hur näringen landar fisk, så att det ges incitament till näringen att bli så selektiv att vi bara fiskar det som vi vill fiska och lämnar det som haven behöver leva av.

Moderator Fredrik Arrhenius

Hur ser ett bra reformförslag ut?

Pyry Niemi (s)

Det här med regionala förvaltningsplaner är viktigt. Det är angeläget att det sker i praktisk handling. Politikerna måste också ge möjlighet till utveckling av fiskeredskapen och premiera innovationskraft. Fiskeripolitiken är inte den största frågan inom EU. Sverige driver en egen linje. Den är förvisso väldigt bra och klok, men vi är trots allt bara en röst. Det är viktigt att fortsätta kampen, men vi ska inte vara överoptimistiska för många andra länder tycker annorlunda, tyvärr.

Henrik Svenberg

En kommentar till Jonas Sjöstedt är att vi från näringen tror inte på en åternationalisering av fiskeripolitiken. Fiskebestånden rör sig över nationsgränserna och de måste hanteras gemensamt.

Irene Oskarsson (kd)

Fisken känner inga landgränser. Vi behöver se till att haven hanteras på ett hållbart sätt, och reglerna måste vara gemensamma inom EU för att vi ska ha kvar en näring som får verka under rimliga villkor.

Åsa Romsson (mp)

Jag har en uppmaning till mina politiska kollegor. Det är viktigt att ta diskussionerna med våra kollegor i Spanien, Frankrike, Irland och alla andra länder som påverkar väldigt starkt inom EU. Vi måste som svenska politiker ta på oss att föra diskussionen framåt.

Bengt-Anders Johansson (m)

Vi som politiker ska inte snacka om millimetermått på maskor. Tjänstemän och politiker har varit alldeles för klåfingriga. Vi ska sätta tydliga mål, men sedan får näringen lösa de tekniska problemen.

Jonas Sjöstedt (v)

Jag tycker att EU:s roll globalt är väldigt destruktiv. Vi borde som land argumentera för att avveckla dessa avtal där vi med skattemedel stöttar ett rovfiske i många afrikanska länder, och istället hjälpa dessa länder att bygga upp ett eget kustnära hållbart fiske. Jag tycker inte heller att EU ska satsa budgetmedel till fiskeodlingar. Det finns ingen anledning för EU att stötta detta, eftersom fiskeodlingarna definitivt inte rör sig över några nationsgränser.

Lars Tysklind (fp)

Vi måste hitta en balans mellan kontroll och förtroende. Kontrollen får inte bli integritetskränkande.

Publikfråga

När det gäller den färska fisken håller jag med Mattias Dahlgren om att det finns alldeles för få arter i butiker och på restauranger. Men när det finns färsk fisk måste det gå att få reda på var den kommer ifrån. Är den odlad, vild, hur är den fångad? Det kan ju vara ett sätt att öka värdet på produkten.

Mattias Dahlgren

Ja, på bättre restauranger är det ett säljargument att veta var råvarorna kommer ifrån. Men det finns alltid mer att göra.

Publikfråga

Kan vi ge extra fiskekvoter till yrkesfiskare som bedriver ett uthålligt fiske, istället för att subventionera fiskerinäringen för att de ska göra vad vi vill.

Jonas Sjöstedt (v)

Det är ett mycket rimligt förslag för att gynna det goda fisket. EU:s fiskeripolitik lider av subsidiesjuka.

Staffan Danielsson (c)

Självklart ska näringen själv sträva efter att ta fram teknik för ett selektivt fiske. Men kan man från myndighetshåll stötta den utvecklingen så kan det var motiverat. Det behövs både stöd, tydliga regler och förbud.

Åsa Romson (mp)

Utkastförbudet är bara en liten del i en hållbar fiskeripolitik. Det är därför som miljöpartiet vill titta på hela fiskeprocessen och en utveckling av selektiva fångstmetoder. Vi tror på att koppla ihop rätten att fiska med kunskapskrav och fiskekort. Det är möjligt att ge mer fiskekort till de fiskare som har utvecklat ett selektivt fiske, det är ett sätt att styra fiskekvoterna mot ett hållbart fiske.

Lars Tysklind (fp)

Subventioner är kanske inget vi ska ha. Men utvecklingspengar kan behövas för att styra utvecklingen åt rätt håll.

Pyry Niemi (s):

Utvecklingspengar för selektiva redskap är viktigt. Det ställer vi oss gärna bakom.

Henrik Svenberg

Incitamentsstyrd reglering är vad vi önskar från näringen. Däremot går det att rensa i floran av subsidier.

Publikfråga

Har vi ett system i Sverige för att ta tillvara alla fiskar som kommer in? I Norge finns ett omfattande vattenbruk (fiskodlingar) som har stort behov av fiskmjöl.

Åsa Romson (mp)

Det är väl uppenbart att vi i Sverige inte har varit bäst på att titta på hela potentialen vad gäller fiske och vattenbruk. Men vi har tidigt försökt talat om fiske utifrån en ekologisk synvinkel. Sverige har mycket att lära för att utveckla vattenbruket för att få hållbart producerad mat och kanske också en landsbygdsutveckling.

Irene Oscarsson (kd)

Det viktiga är att ta in det ekonomiska perspektivet som gjorde att Norge kunde gå före. Regeringen undersöker hur vi ska kunna utveckla vattenbruket. Fiske-, vattenbruks- och landsbygdsfrågorna hänger ihop. Vi har vaknat lite senare än Norge.

Jonas Sjöstedt (v)

Visst är det viktigt att utveckla vattenbruket. Men det är viktigt att komma ihåg att vattenbruk i industriell skala har stor miljöpåverkan. Vattenbruket ska dock inte bli en EU-fråga med ett eget subventionssystem. Det är nog många branscher som skulle vilja få subventioner, men det är inte alltid lämpligt.

Staffan Danielsson (c)

Vattenbruket kommer att bli viktigt för att försörja världens befolkning. Fiskodlingarna har sin plats i detta, men vi måste hitta en balansgång, så att vi beskattar räntan och inte förstör miljön.

